

Motion till riksdagen 2022/23:995

av **Runar Filper m.fl. (SD)**

Skydd av kulturarv vid händelse av kris och konflikt

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för en nationell handlingsplan och organisation avseende skydd av kulturarvet vid händelse av kris eller konflikt och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga en utredning av magasin och förvaringsutrymmen och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för att 3D-skanna statliga byggnadsminnen och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Haagkonventionen stipulerar att kulturarv ska vara fredat vid händelse av en konflikt, men trots detta är kulturarv en måltavla vid väpnade konflikter. Krig är det enda hotet mot kulturarvet, även andra kriser som bränder eller extremväder kan utgöra ett reellt hot mot kulturarvet. Kulturarvet är ovärderligt, det är minnena från forna generationer som binder samman oss som lever i Sverige i dag. Kulturarvsföremål, allt från konst och byggnader, är sköra objekt och skulle dessa skadas är det inte självklart att de kan återbringas. Därför är det viktigt att det svenska kulturarvet har ett robust skydd vid händelse av kris eller konflikt.

Handlingsplan för skydd av kulturarv vid händelse av kris eller konflikt

Vid en kris eller konflikt har ett flertal olika aktörer ansvar över skyddet och undanförelsen av kulturarvsföremål. Skyddet av kulturarvet vid händelse av kris eller

krig regleras i flera olika lagar. Kulturmiljölagen reglerar bland annat utförelse och militär användning av det materiella kulturarvet, samt reglerar Svenska kyrkans ansvar för att vidta de beredskapsförberedelser som följer under höjd beredskap som behövs för vård och underhåll av de kyrkliga kulturminnena. Vidare i arkivlagen pekas arkiven ut som en del av kulturarvet som ska vårdas och skyddas, och även vid händelse av en kris eller konflikt. Även museilagen säger att museer aktivt ska förvalta sina samlingar. Museilagen syftar även till att skydda museers samlingar från stöld och skadegörelse, förstörelse och katastrof. De statliga museimyndigheterna lyder även under krisberedskapsförordningen. Förordningen gör gällande att myndigheter ska analysera risker och sårbarheter, och utbilda personal i hur de ska agera vid händelse av en kris. För att effektivt tillämpa lagstiftningen behövs en organisation och handlingsplan, för att de aktörer som hanterar kulturarvet ska veta vilka föremål som ska prioriteras. Därför bör regeringen verka för en samordnad handlingsplan och organisation för de aktörer som hanterar det svenska kulturarvet.

Översyn av utrymmen

Vid händelse av en kris eller konflikt är det väsentligt att det finns magasin och utrymmen som utgör ett fullgott skydd. Exempelvis, utrymmen som är bomb- och brandsäkra för att garantera kulturarvsföremåls säkerhet vid en pågående kris eller konflikt. I dagsläget magasineras kulturarvsföremål i museer, eller i magasin ovanför mark och på ställen i tät bebyggelse. Det finns inga bomb- och brandsäkra magasin utpekade för samlingar förutom Riksarkivets bergtrum i Marieberg, Kungliga Bibliotekets underjordiska magasin i Stockholm och Stockholms stadsarkivs bergtrum. Detta innebär att flera statliga museer inte har magasin som är ändamålsenliga för en eventuell kris eller konflikt. Således riskerar ovärderliga samlingar vara utan skydd vid händelse av kris eller konflikt. Därför bör regeringen verka för tillsättandet av en utredning som ser över behovet, och vilka platser som är bäst lämpade för att bygga nya magasin för skydd av kulturarv vid händelse av kris eller konflikt.

3D-skanning av kulturarvsbyggnader

I Sverige finns det omkring 280 statliga byggnadsminnen som sträcker sig från medeltiden fram till mitten på 1900-talet. En stor del av den svenska historien levandegörs tack vare att dessa byggnader finns bevarade. Däremot är dessa byggnader fragila objekt vid händelse av en kris eller konflikt. Vid händelse av brand eller annan förstörelse kan det vara svårt och ibland nästintill omöjligt att restaurera en byggnad efter att denna skadats eller förstörts. Modern teknik erbjuder oss däremot möjligheten att både skydda och bevara våra kulturhistoriska byggnader genom så kallad 3D-skanning. En väl genomförd 3D-skanning bevarar en kulturhistorisk byggnad digitalt och skulle denna gå förlorad är det möjligt för framtida generationer att ändå uppleva byggnaden digitalt. Dessutom kan en 3D-skanning vara nyckeln till att antingen restaurera eller återbygga en byggnad som skadats eller förstörts. År 2019 brann Notre Dame i Paris, vilket resulterade i skador på katedralens fasad och spira. Tack vare den 3D-skanning som gjordes av katedralen går det att öka precisionen i restaureringsarbetet

av Notre Dame. För att säkra statliga svenska byggnadsminnen bör regeringen därför verka för att 3D-skanna statliga byggnadsminnen.

Runar Filper (SD)

Bo Broman (SD)

Angelika Bengtsson (SD)

Jonas Andersson (SD)

Leonid Yurkovskiy (SD)